

मङ्गलाचरणम्

वागीशादयाः सुमनसः सर्वार्थानामुपक्रमे ।
यम् नत्वा कृतकृत्योः स्युः तम् नमामि गजाननम् ॥

ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः

At the beginning of this venture, I salute him, Lord Gajaanana who is the granter of speech etc. and is wisdom personified. Having done that success is guaranteed.

एतावत् पर्यन्तम् कृता: अङ्ग्यासाः

- १) वर्णमालाम्
- २) संयुक्ताक्षराणि
- ३) कानिचन पदानि
- ४) लट् लकारः/वर्तमानकालः कः
- ५) कानिचन सर्वनामपदानि
- ६) एकां कथाम्

अध्यासा:

अधो दत्तानां क्रियापदानां वचनं पुरुषः च वदन्तु / Please state the number and the person of the following verbs

१) पठामि	-	२) ध्यायसि	-
३) पिबामः	-	४) खादथ	-
५) गायन्ति	-	६) पतथ	-
८) नयामः	-	९) स्मरामि	-
१०) अटति	-	११) तिष्ठन्ति	-
१२) नृत्यसि	-	१३) क्रीडामि	-
१४) निन्दथ	-	१५) स्मरामः	-
१६) वदामि	-	१७) जिग्रथ	-
१८) पश्यावः	-	१९) पठतः	-
२०) नयन्ति	-	२१) गायथः	-
२२) पृच्छसि	-	२३) लिखतः	-
२४) धावन्ति	-	२५) वसथः	-

लट्लकारस्य/वर्तमानकालस्य अभ्यासः

रिक्त स्थानानि पूरयत / Fill in the blanks with suitable pronouns

१) पठामि	-	२) द्यायसि	-		एकवचनम् (Singular)	द्विवचनम् (Dual)	बहुवचनम् (Plural)
३) पिबामः	-	४) खादथ	-		-		
५) गायन्ति	-	६) पतथ	-		-		
८) नयामः	-	९) स्मरामि	-		-		
१०) अटति	-	११) तिष्ठन्ति	-	प्रथमपुरुषः	सः, सा, तत् He, She, It	तौ, ते, ते 2 males, 2 females, 2 things	ते, ताः, तानि More than 2 males, females, things
१२) नृत्यसि	-	१३) क्रीडामि	-		पठति	पठतः	पठन्ति
१४) निन्दथ	-	१५) स्मरामः	-				
१६) वदामि	-	१७) जिग्रथ	-				
१८) पश्यावः	-	१९) पठतः	-	मध्यमपुरुषः	त्वम् (you)	युवाम् (you both)	यूपम् (you all)
२०) नयन्ति	-	२१) गायथः	-		पठसि		पठथ
२२) पृच्छसि	-	२३) लिखतः	-			पठथः	
२४) धावन्ति	-	२५) वसथः	-	उत्तमपुरुषः	अहम् (I)	आवाम् (both of us)	वयम् (We all)
					पठामि		पठामः

कथा - मूढ़: जम्बूकः

एकः जम्बूकः (जम् बूकः) अस्ति । सः एकदा आहारार्थं (आहारार् थम्) वने भ्रमति । एकत्र सः द्राक्षालतां पश्यति । लतायाम् अनेकानि द्राक्षाफलानि सन्ति । तानि पकवानि (पक् वानि) । जम्बूकः चिन्तयति (चिन् तयति)- 'अद्य मम द्राक्षाफलानां भोजनम्' इति । द्राक्षां लब्धुम् (लब् धुम्) उपरि उत्पतति (उत् पतति) । किन्तु द्राक्षाफलानि न प्राप्नोति (प्राप् नोति) । जम्बूकः पुनः पुनः उत्पतति । तथापि फलानि न प्राप्नोति । जम्बूकः कुपितः भवति । सः तानि द्राक्षाफलानि दूषयति । 'द्राक्षाफलानि आम्लानि' इति वदति । अनन्तरं स्वस्थानं गच्छति ।

A Stupid Jackal - Once a jackal wanders in search of food. In one place it sees a grapevine. The grapevine has many grapes. They are ripe. The jackal thinks 'Today my food will be that of grapes'. It jumps to get the grapes. But does not get the grapes. The jackal jumps again and again. Even then it does not get the fruits. It gets angry. It blames the grapes. 'The grapes are sour' it says. Then it returns to its place.

	एकवचनम् (Singular)	द्विवचनम् (Dual)	बहुवचनम् (Plural)
प्रथमपुरुषः	सः, सा, तत् He, She, It पठति	तौ, ते, ते 2 males, 2 females, 2 things पठतः	ते, ताः, तानि More than 2 males, females, things पठन्ति
मध्यमपुरुषः	त्वम् (you) पठसि	युवाम् (you both) पठथः	यूपम् (you all) पठथ
उत्तमपुरुषः	अहम् (I) पठामि	आवाम् (both of us) पठावः,	वयम् (We all) पठामः

सङ्ख्या:

एकम् 1

द्वे 2

त्रीणि 3

चत्वारि 4

पञ्च 5

षट् 6

सप्त 7

अष्ट 8

नव 9

दश 10

एकादश 11

द्वादश 12

त्रयोदश 13

चतुर्दश 14

पञ्चदश 15

षोडश 16

सप्तदश 17

अष्टादश 18

नवदश/एकोनविंशति: 19

विंशति: 20

	एकवचनम् (Singular)	द्विवचनम् (Dual)	बहुवचनम् (Plural)
प्रथमपुरुषः	सः, सा, तत् He, She, It वर्तते	तौ, ते, ते 2 males, 2 females, 2 things वर्तते	ते, ताः; तानि More than 2 males, females, things वर्तन्ते
मध्यमपुरुषः	त्वम् (you) वर्तसे	युवाम् (you both) वर्तेथे	यूप्यम् (you all) वर्ताद्धे
उत्तमपुरुषः	अहम् (I) वर्ते	आवाम् (both of us) वर्तावहे	वयम् (We all) वर्तामहे

सुभाषितम्

काव्यशास्त्रविनोदेन कालो गच्छति धीमताम्

व्यसनेन तु मूर्खाणां निद्रया कलहेन वा

The joyous pastimes of the wise lie in the study of classical literature and scriptures; whereas the life of the foolish is whiled away in addictions, sleep or arguments.

शान्तिमन्त्रः

सर्वे भवन्तु सुखिनः । सर्वे सन्तु निरामयाः ।

सर्वे भद्राणि पश्यन्तु । मा कश्चिद् दुःखं भाग्भवेत् ।

ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः

Let all be peaceful. Let all be disease free

Let all see only auspiciousness. Let nobody be sad

Peace Peace Peace